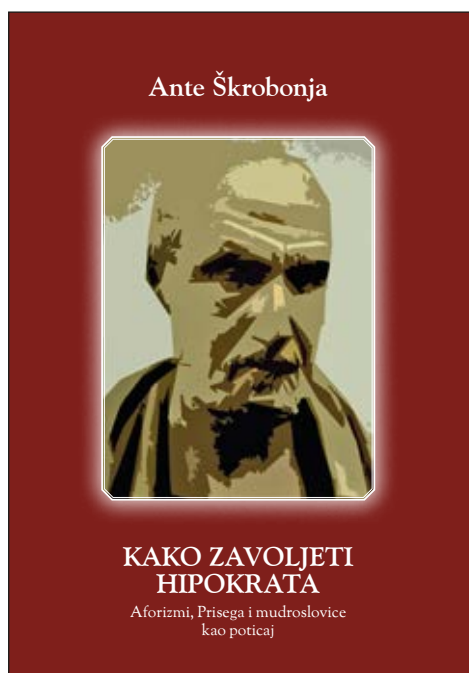

Ante Škrobonja

KAKO ZAVOLJETI HIPOKRATA – Aforizmi, Prisega i mudroslovice kao poticaj

Tisak Zambelli i Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture, Rijeka, 2017., 223 str.

Potaknut prije svega činjenicom kako je dosad na hrvatskom jeziku o Hipokratu i njegovu opusu objavljen tek neznatan broj tekstova, mahom u periodici ili u obliku enciklopedijskih natuknica, autor ove knjige Ante Škrobonja prionuo je radu s namjerom da, kako čitamo u Proslavu, *...čitateljstvu – medicinarima i nemedicinarima – podari prijevod s osnovnim komentarima 'male medicinske Biblije'*. Pritom su, kako stoji dalje u Proslavu, kao izvorišta ovoga hrvatskoga prijevoda korištena tri, prema uvriježenom mišljenju, najvjerodostojnija prijevoda Hipokratovih djela,

ona Émilea Littréa i Charlesa Darmberga na francuskome jeziku i Francisa Adamsa na engleskome jeziku. U sljedećem poglavlju knjige naslovljenom *Kratak povijesno-medicinski vremeplov od prapočetaka i Asklepija do Hipokrata* autor donosi pregled začetaka razvoja medicine antičke Grčke – od medicine

snažno utemeljene na magijsko-religijskim zasadama, predstavljene u liku boga liječništva Asklepija, do navođenja starogrčkih filozofa koji su utrli put razvoju prirodno-znanstvene medicine. Poglavlje *O Hipokratovu životu i djelu* sadrži biografske podatke o *ocu medicine*, kako se Hipokrata često naziva, njegovu profesionalnom djelovanju utemeljenom na dva principa, empiriji i filozofiji, te je konačno predstavljen sustav Hipokratove humoralne medicine. U posljednjem potpoglavlju autor se osvrće na sadržaj *Corpusa Hippocraticuma*, zbirke rukopisa medicinske tematike koja se pripisuje Hipokratu i njegovim učenicima, a čijim su dijelom i *Aforizmi*. *Aforizmi* su ujedno naslov i središnjeg poglavlja knjige. Hipokratovi su aforizmi podijeljeni u sedam cjelina, tj. glava. U prvoj se cjelini izdvajaju dijetetski savjeti pri liječenju akutnih bolesti. U drugoj se uz ostalo opisuju neki od tipičnih simptoma bolesti. U trećoj se, sukladno postulatima humoralne medicine, izdvajaju opisi utjecaja atmosferilija na razvoj bolesti te skupine bolesti koje se javljaju u određenom godišnjem dobu. U četvrtoj cjelini ističe se važnost purgiranja kao terapijskog postupka kod probavnih bolesti. Aforizmi u petoj cjelini donose i opise grčeva te utjecaja hladnoće i topline na zdravlje i bolest. U šestoj je cjelini moguće izdvojiti simptome plućnih bolesti. Simptomi plućnih bolesti mogu se iščitati i u sedmoj skupini aforizama, a u njoj se nalaze aforizmi koji opisuju čireve, gnojne upale, bolesti mokraćnog mjehura i vodenu bolest. Novo poglavlje autor posvećuje Hipokratovoj prisezi, najpoznatijem tekstu *Corpusa Hippocraticuma* čiju suvremenu inačicu prisežu diplomirani studenti medicine gotovo u cijelome svijetu. Sveprisutnost Hipokratova lika i djela tematizira sljedeće poglavlje, naslovljeno *Hipokrat – naš suvremenik*, a donosi *mudroslovice*, izreke utemeljene na Hipokratovoj misli, koje susrećemo u svakodnevnom životu. Neke su od njih i elementom etnomedicinske baštine, druge do čitatelja dolaze tiskanim i elektroničkim medijima. No Hipokrat je prisutan u suvremenom dobu i kroz brojne spomenike podignute njemu u čast, a njegov se lik kao predložak rabi na poštanskim markama, medaljama, suvenirima i drugdje. Za detaljnije proučavanje *aforizama* čitatelju će svakako biti od koristi i *Mali rječnik iz Hipokratove medicine*, a u popisu izvora i literature korištene u pripremi ove knjige autor donosi izbor iz recentne bibliografije o Hipokratu. Maksimu da medicinska profesija nije tek zanimanje već poziv, autor, primarno liječnik-praktičar, dokazao je za svoga radnoga vijeka i kao sveučilišni profesor-povjesničar medicine, o čemu svjedoče i dobivene nagrade navedene u *Bilješci o autoru* na samome kraju knjige.

Izdavač je ove vrijedne publikacije Tisak Zambelli iz Rijeke u suradnji s Hrvatskim znanstvenim društvom za povijest zdravstvene kulture. Posebnu

vrijednost knjizi daje njezin grafički dizajn i odabir slikovnog materijala. Odabiru ilustracija autor knjige posvetio je posebnu pažnju. Ilustracije nisu samo u funkciji dopune teksta već su i izdvojeno gledano zasebna cjelina. To je i razumljivo s obzirom na autorov afinitet i dugogodišnje bavljenje fotografijom, pri čemu valja istaknuti da su mnoge u knjizi korištene fotografije upravo iz njegove kolekcije.

Knjiga intrigantna naslova *Kako zavoljeti Hipokrata: Aforizmi, Prisega i mudroslovice kao poticaj* pisana jasnim, jednostavnim stilom, višestruko je vrijedno štivo i to za širok krug čitateljske publike. Za medicinare, neovisno o tome nalaze li se na početku formalnog obrazovanja ili su za njima već godine profesionalnog iskustva, ova knjiga nudi mogućnost povratka u doba začetka profesije i kritičkog osvrta na medicinsku misao od koje ih dijele više od dva tisućljeća. Nemedicinari će pak imati priliku bolje upoznati Hipokrata, oca oficijelne medicine, i njegovu ostavinu utkanu u suvremenu zapadnjačku civilizaciju. Neovisno o tome iz koje perspektive čitatelj posegnuo za ovom knjigom, prema Hipokratu i njegovu opusu, nakon pročitanih redaka, zasigurno neće biti/ostati indiferentan.

Robert Doričić